

Міністерство освіти і науки України



**ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ**

Кафедра «Економіка та підприємництво»

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО
ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ**

з освітнього компоненту «Мікроекономіка»
для студентів освітнього ступеня «Бакалавр»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
(спеціальностей 073 «Менеджмент»,
075 «Маркетинг»,
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)

Одеса – 2020

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

**Вченою радою ННІ БІТ
Прот. № 8 від 15.04.2020 р.**

Методичні вказівки розглянуті і рекомендовані до друку на засіданні науково-методичної комісії «Інституту бізнесу та інформаційних технологій» (Прот. № 7 від 15.04.2020 р.).

Методичні вказівки розглянуті і рекомендовані до друку на засіданні кафедри «Економіки та підприємництва» (Прот. № 8 від 10.03.2020 р.).

Укладачи:

Євдокімова Ольга Мамедівна, старший викладач кафедри «Економіки та підприємництва» Одеської державної академії будівництва та архітектури

Стренковська Анна Юріївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри «Економіки та підприємництва» Одеської державної академії будівництва та архітектури

Рецензенти:

Колеснікова Катерина Семенівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри «Прикладної економіки» ОТЕІ КНТЕУ

Захарченко Олег Володимирович, кандидат економічних наук, доцент кафедри «Менеджменту і маркетингу» Одеської державної академії будівництва та архітектури

Методичні вказівки підготовлені згідно з основними вимогами програми дисципліни «Мікроекономіка». У методичних вказівках наведені сучасні вимоги до оформлення курсової роботи, основні етапи порядку захисту. Також представлена тематика курсових робіт.

Відповідальна за випуск:

Окландер Тетяна Олегівна, доктор економічних наук, доцент, завідувача кафедрою «Економіка та підприємництво» Одеської державної академії будівництва та архітектури

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Вибір теми курсової роботи.....	5
2. Обсяг і структура курсової роботи.....	22
3. Вимоги до оформлення курсової роботи.....	23
4. Порядок захисту курсової роботи.....	25
Додатки.....	28
Список рекомендованих джерел.....	34

ВСТУП

Метою освітнього компоненту «Мікроекономіка» є формування у майбутніх спеціалістів основних професійних компетентностей таких як здатність до пізнання закономірностей функціонування мікросистем у різних ринкових ситуаціях; здатність до характеристики та аналізу основних типів ринкових структур; здатність до визначення впливу загальної ринкової рівноваги на ефективність розміщення ресурсів в економіці, дослідження причин обмеженої недостатності ринкового регулювання, критерії оцінки добробуту, необхідності державного втручання в економіку;

Навчальними планами ВНЗ передбачається підготовка та захист студентами економічних спеціальностей курсових робіт з дисципліни «Мікроекономіка», що дає можливість комплексно дослідити аспекти сучасних економічних проблем, сформулювати їх особливості. Даний вид роботи є важливим етапом у напрацюванні студентами навичок самостійного пошуку інформації, отримання і накопичення знань, а також у глибокому засвоєнні положень та законів. Все це є необхідним дипломованому спеціалісту у його професійній діяльності.

Метою курсової роботи є поглиблення і закріплення студентами теоретичних знань з дисципліни та набуття певних вмінь щодо підбору та аналізу інформації, формування відповідних узагальнень, обґрунтування висновків та власних пропозицій. Це дасть змогу студентам пов'язувати свої теоретичні знання з практикою.

При підготовці курсової роботи студентам необхідно враховувати, що її зміст обов'язково має відповідати новітнім світовим та вітчизняним здобуткам економічної теорії та практики, а сам процес підготовки роботи повинен бути підпорядкований майбутній професійній діяльності фахівця. Рекомендована тематика курсової роботи розроблена у відповідності з основним змістом навчальної дисципліни, відображає найбільш актуальні проблеми і має чітку практичну скерованість.

Основними етапами виконання курсової роботи є:

1. Вибір теми курсової роботи та визначення завдань дослідження.
2. Вивчення літературних джерел, збирання та обробка інформації з обраної теми курсової роботи.
3. Складання плану курсової роботи та його узгодження з керівником.
4. Написання першого варіанту курсової роботи.
5. Написання другого (остаточного) варіанту курсової роботи та її оформлення у відповідності із стандартами.
6. Захист курсової роботи.

Методичні вказівки передбачають пояснення щодо послідовного виконання зазначених етапів виконання курсової роботи і включають певні поради щодо оптимальної організації підготовчої роботи, накопичення теоретичних знань і аналітичного їх осмислення.

1. Вибір теми курсової роботи

Робота студента з вибору теми курсової роботи повинна розпочинатися з ознайомлення із тематикою курсових робіт, що наведена нижче.

Вибір теми здійснюється студентом самостійно із переліку рекомендованих кафедрою і затверджується керівником. Також студент може запропонувати й свою власну тему курсової роботи в рамках соціально-економічної проблеми, що його цікавить. Ця тема повинна відповідати програмі дисципліни «Мікроекономіка» і має бути затвердженою викладачем - керівником курсової роботи. Розрахункова частина є обов'язковою

Тематика курсових робіт з курсу «Мікроекономіка» 1.

Безробіття та ціноутворення на ринку праці

2. Аналіз грошового ринку України.
3. Виробництво та виробничі функції.
4. Вторинний ринок праці.
5. Державне регулювання цін в умовах ринкової економіки.
6. Досконалий і недосконалий ринок праці.
 7. Еластичність попиту та пропозиції.
 8. Зовнішні ефекти та їх регулювання.
 9. Конкуренція і монополія на ринку праці.
 10. Монополія в сучасній економіці.
 11. Монополія в сучасній економіці.
 12. Неринкове ціноутворення.
 13. Організаційно-правові форми підприємства.
 14. Особливості попиту в Україні.
 15. Підприємство на ринку ресурсів.
 16. Попит і пропозиція в ринковій економіці.
 17. Попит і пропозиція на ринку праці України.
 18. Попит і пропозиція на ринку ресурсів.
 19. Попит та споживання домогосподарств.

20. Ринкова конкуренція.
21. Ринок праці та профспілки.
22. Система економічних відносин.
23. Споживчі ринки України.
24. Сутність попиту.
25. Теорія ринкового попиту та еластичності.
26. Теорія фірми.
27. Урядова політика на ринку регулювання ціни, дотацій, квот, мита, податків і субсидій.
28. Фірма в умовах олігополії.
29. Цінова дискримінація.
30. Ціноутворення в різних системах ринку (монополія, чиста монополія, конкуренція).
31. Ціноутворення в умовах монополізму.
32. Ціноутворення в умовах недосконалої конкуренції.
33. Чиста монополія.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЛАН КУРСОВИХ РОБІТ

ТЕМА 1.

БЕЗРОБІТТЯ ТА ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ ПРАЦІ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Теоретичні засади дослідження проблеми безробіття та працевлаштування

1.1. Причина безробіття

1.2. Типи й форми безробіття

1.3. Рівень безробіття

1.4. Соціальний захист безробітних в Україні. Соціальні наслідки безробіття

1.5. Програми сприяння зайнятості

Розділ 2. Особливості ціноутворення на ринку праці

2.1. Сутність ринку праці

2.2. Попит та пропозиція робочої сили

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки споживача

3.1. Визначення стану рівноваги споживача

3.2. Визначення змін у стані рівноваги зі зміною ціни одного з благ

3.3. Визначення змін у стані рівноваги зі зміною доходу споживача

Висновки

Література

ТЕМА 2.

АНАЛІЗ ГРОШОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Поняття та особливості функціонування грошового ринку

1.1. Сутність та особливості функціонування грошового ринку

1.2. Структура грошового ринку

1.3. Попит на гроші

1.4. Пропозиція грошей

1.5. Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент.

Розділ 2. Аналіз грошового ринку України.

2.1. Грошовий обіг

2.2. Кредитний ринок

2.3. Ринок вкладів і депозитів

2.4. Валютний ринок

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки споживача

3.1. Визначення стану рівноваги споживача

3.2. Визначення змін у стані рівноваги зі зміною ціни одного з благ

3.3. Визначення змін у стані рівноваги зі зміною доходу споживача

Висновки

Література

ТЕМА 3.

ВИРОБНИЦТВО ТА ВИРОБНИЧІ ФУНКЦІЇ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Сутність виробництва та його фактори

1.1. Процес виробництва. Ресурси і випуск

1.2. Витрати виробництва у короткостроковому періоді

1.3. Довгостроковий період. Ефект масштабу

Розділ 2. Виробнича функція та її характеристика

2.1. Виробнича функція з одним змінним фактором

2.2. Двофакторна виробнича функція. Ізокванта

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку

Висновки

Література

ТЕМА 4.

ВТОРИННИЙ РИНОК ПРАЦІ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Сутність ринку праці в економічній теорії

1.1. Поняття ринку праці, його елементи і функції

1.2. Теоретичні основи аналізу ринку праці

1.3. Первинний і вторинний ринок праці. Поняття вторинної зайнятості

Розділ 2. Аналіз стану вторинного ринку праці в Україні

2.1. Загальна характеристика стану ринку праці в Україні

2.2. Аналіз вторинного ринку праці в Україні

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку

Висновки

Література

ТЕМА 5.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН В УМОВАХ РИНКОВОЇ

ЕКОНОМІКИ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади державного регулювання цін

- 1.1. Ціна як інструмент ринкової економіки. Теорії ціноутворення
- 1.2. Функції ціни
- 1.3. Зміст ринкового ціноутворення, його методи та необхідність державного регулювання

Розділ 2. Аналіз державного регулювання цін в Україні

- 2.1. Нормативно-правове забезпечення державного регулювання цін
- 2.2. Повноваження державних органів щодо регулювання цін
- 2.3. Контроль за дотриманням цінової дисципліни
- 2.4. Результати контролю стану ціноутворення у Одеській області

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки споживача

- 3.1. Визначення стану рівноваги споживача
- 3.2. Визначення змін у стані рівноваги зі зміною ціни одного з благ
- 3.3. Визначення змін у стані рівноваги зі зміною доходу споживача

Висновки

Література

ТЕМА 6.

ДОСКОНАЛИЙ І НЕДОСКОНАЛИЙ РИНОК ПРАЦІ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Характеристика ринку праці з досконалою конкуренцією

- 1.1. Пропонування праці на досконало конкурентному ринку
- 1.2. Рівновага фірми і галузі на конкурентному ринку праці

Розділ 2. Особливості ринку праці з недосконалою конкуренцією

- 2.1. Монопсонія на ринку праці
- 2.2. Двостороння монополія

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми в умовах монополії

Висновки

Література

ТЕМА 7.

ЕЛАСТИЧНІСТЬ ПОПИТУ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Основи теорії еластичності: зміст, способи вимірювання

1.1. Еластичність попиту. Зміст та чинники, що на неї впливають

1.2. Еластичність пропозиції за ціною та фактори, що її визначають

Розділ 2. Можливості практичного застосування знань про еластичність 2.1.

Цінність інформації про еластичність попиту для різних економічних суб'єктів

2.2. Роль інформації про еластичність при створення податкового законодавства

2.3. Використання інформації про еластичність профспілками

2.4. Значення інформації про еластичність для оптимізації доходу

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку

Висновки

Література

ТЕМА 8.

ЗОВНІШНІ ЕФЕКТИ ТА ЇХ РЕГУЛЮВАННЯ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Загальна характеристика зовнішніх ефектів в економіці

1.1. Поняття зовнішніх ефектів в економіці

1.2. Зовнішні ефекти і суспільні блага

Розділ 2. Рішення проблеми зовнішніх ефектів в теорії і на практиці

2.1. Модель інтерналізації зовнішнього ефекту шляхом об'єднання підприємств

2.2. Інтерналізація зовнішнього ефекту шляхом об'єднання підприємств

2.3. Теорема Коуза

2.4. Рішення проблеми зовнішніх ефектів на практиці

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку
Висновки
Література

ТЕМА 9.

КОНКУРЕНЦІЯ І МОНОПСОНІЯ НА РИНКУ ПРАЦІ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Особливості конкурентного ринку праці

- 1.1. Поняття та особливості ринку праці
- 1.2. Пропонування праці на досконало конкурентному ринку
- 1.3. Рівновага фірми і галузі на конкурентному ринку праці

Розділ 2. Особливості ринку праці з недосконалою конкуренцією

- 2.1. Монопсонія на ринку праці
- 2.2. Двостороння монополія

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки споживача

- 3.1. Визначення стану рівноваги споживача
- 3.2. Визначення змін у стані рівноваги зі зміною ціни одного з благ
- 3.3. Визначення змін у стані рівноваги зі зміною доходу споживача

Висновки

Література

ТЕМА 10.

МОНОПОЛІЯ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Основні риси монополії

- 1.1. Характеристика діяльності монополій. Монопольне ціноутворення
- 1.2. Державне регулювання монопольного ринку

Розділ 2. Особливості ринку праці з недосконалою конкуренцією

- 2.1. Монопсонія на ринку праці

2.2. Двостороння монополія

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми в умовах монополії

Висновки

Література

ТЕМА 11.

МОНОПОЛІЯ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Поняття монополії в економічній теорії

1.1. Досконала конкуренція. Недосконала конкуренція та її типи

1.2. Сутність, витоки і види монополізму

Розділ 2. Основні риси монополії

2.1. Монополія і конкуренція

2.2. Максимізація прибутку; коротко- і довгострокова рівновага

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми в умовах монополії

Висновки

Література

ТЕМА 12.

НЕРИНКОВЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Основні теорії ціноутворення.

Розділ 2. Особливості встановлення цін в умовах командно-адміністративної системи та в умовах монополізму

2.1. Особливості ціноутворення в умовах командно-адміністративної системи

2.2. Монопольне ціноутворення

2.3. Моделі олігополістичного ціноутворення

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми в умовах монополізму

Висновки

Література

ТЕМА 13.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ПІДПРИЄМСТВА

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Підприємство в системі господарювання

1.1. Поняття, цілі й напрямки діяльності

1.2. Структура підприємств

Розділ 2. Організаційно-правові форми підприємства

2.1. Чинники, що обумовлюють організаційно-правові форми підприємства 2.2.

Індивідуальне підприємство та господарські товариства сфери малого бізнесу

2.3. Кооператив та орендні підприємства

2.4. Картель та інші форми об'єднання підприємств

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку

Висновки

Література

ТЕМА 14.

ОСОБЛИВОСТІ ПОПИТУ В УКРАЇНІ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Поняття попиту в ринковій економіці

1.1. Попит як економічна категорія

1.2. Проблема теоретичного дослідження попиту

1.2. Зміна попиту і його величини. Цінові і нецінові чинники попиту

Розділ 2. Ринковий попит і еластичність

2.1. Поняття ринкового попиту

2.2. Цінова еластичність попиту і її графічна інтерпретація

2.3. Властивості і види еластичності попиту

- 2.4. Концепція дугової еластичності
- 2.5. Еластичність попиту за доходами
- 2.6. Перехресна еластичність

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку

Використана література

ТЕМА 15.

ПІДПРИЄМСТВО НА РИНКУ РЕСУРСІВ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Попит на фактори виробництва

- 1.1. Особливості попиту на фактори виробництва. Попит фірми на один змінний фактор
- 1.2. Зміна попиту фірми на фактор виробництва. Еластичність попиту на ресурс
- 1.3. Ринковий попит на ресурс
- 1.4. Попит фірми на декілька факторів виробництва. Оптимальне співвідношення ресурсів

Розділ 2. Становище та поведінка підприємства на ринках різних ресурсів

2.1. Пропонування і рівновага на ринку праці

2.2 Пропонування і рівновага на ринках капіталу і землі

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку

Висновки

Література

ТЕМА 16.

ПОПИТ І ПРОПОЗИЦІЯ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Ринкова рівновага і механізм її досягнення

- 1.1. Суть попиту і фактори, що його визначають

- 1.2. Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають
- 1.3. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага Розділ 2. Види та зміни ринкової рівноваги.
- 2.1. Види рівноваги та павутино подібна модель рівноваги
- 2.2. Зміни ринкової рівноваги та ціни

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку

Висновки

Література

ТЕМА 17.

ПОПИТ І ПРОПОЗИЦІЯ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Поняття та особливості ринку праці

- 1.1. Сутність ринку праці
- 1.2. Попит та пропозиція робочої сили
- 1.3. Елементи ринку праці

Розділ 2. Аналіз попиту і пропозиції на ринку праці в Україні

- 2.1. Аналіз попиту і пропозиції на ринку праці до _____ року
- 2.2. Аналіз попиту і пропозиції на ринку праці за _____ роки

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки споживача

- 3.1. Визначення стану рівноваги споживача
- 3.2. Визначення змін у стані рівноваги зі зміною ціни одного з благ
- 3.3. Визначення змін у стані рівноваги зі зміною доходу споживача

Висновки

Література

ТЕМА 18.

ПОПИТ І ПРОПОЗИЦІЯ НА РИНКУ РЕСУРСІВ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Попит на фактори виробництва

- 1.1. Особливості попиту на фактори виробництва. Попит фірми на один змінний фактор
- 1.2. Зміна попиту фірми на фактор виробництва. Еластичність попиту на ресурс
- 1.3. Ринковий попит на ресурс
- 1.4. Попит фірми на декілька факторів виробництва. Оптимальне співвідношення ресурсів

Розділ 2. Становище та поведінка підприємства на ринках різних ресурсів

- 2.1. Пропонування і рівновага на ринку праці
- 2.2 Пропонування і рівновага на ринках капіталу і землі
- 2.3. Аналіз попиту і пропозиції на ринку праці в Україні

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку

Висновки

Література

ТЕМА 19.

ПОПИТ ТА СПОЖИВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Теоретичні основи дослідження домогосподарства. Особливості споживання та обмеження домогосподарства

- 1.1. Поняття домогосподарства. Можливості вибору домогосподарства і обмеженість їх
- 1.2. Переваги домогосподарства
- 1.3. Оптимальний план споживання домогосподарства

Розділ 2. Особливості попиту домогосподарств

- 2.1. Залежність зміни споживання від зміни доходу. Крива Енгеля
- 2.2. Залежність зміни споживання від зміни ціни. Крива попиту
- 2.3. Індивідуальний та ринковий попит. Види попиту
- 2.4. Еластичність попиту
- 2.5. Ефекти заміщення і доходу

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки споживача

3.1. Визначення стану рівноваги споживача

3.2. Визначення змін у стані рівноваги зі зміною ціни одного з благ

3.3. Визначення змін у стані рівноваги зі зміною доходу споживача

Висновки

Література

ТЕМА 20.

РИНКОВА КОНКУРЕНЦІЯ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Конкуренція і монополія у ринковій економіці

1.1. Конкуренція як основоположний атрибут ринкової економіки

1.2. Внутрішньогалузева і міжгалузева, цінова і нецінова конкуренція

1.3. Досконала конкуренція. Недосконала конкуренція та її типи

Розділ 2. Конкурентні ринки України

2.1. Монопольний та потенційно конкурентний сектори національної економіки

2.2. Розвиток конкуренції в країнах світу.

2.3. Вплив на конкуренцію чинників неструктурного характеру

2.4. Оцінка конкурентного тиску суб'єктами господарювання

2.5. Вплив зовнішньої торгівлі на конкуренцію в Україні Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми в умовах монополії

Висновки

Література

ТЕМА 21.

РИНОК ПРАЦІ ТА ПРОФСПІЛКИ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Ринок праці і його основні характеристики

1.1. Фактори виробництва: види, типи, функції

1.2. Ринок праці в системі факторів виробництва

1.3. Попит та пропонування праці на досконало конкурентному ринку.
Рівновага фірми і галузі на конкурентному ринку праці
1.4. Особливості ринку праці з недосконалою конкуренцією
Розділ 2. Вплив профспілок на ринку праці
2.1. Роль профспілок на ринку праці
2.2. Вплив профспілок на економіку
Розрахункова частина
Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку
Висновки
Література

ТЕМА 22.

СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Вступ
Теоретична частина
Розділ 1. Поняття і значення економічної системи суспільства
1.1. Сутність економічної системи та її матеріальна основа
1.2. Суспільний поділ праці й технологічний спосіб виробництва
Розділ 2. Економічні відносини в економічній системі суспільства 2.1.
Економічні відносини як форма та спосіб економічної системи
2.2. Суспільний спосіб виробництва.
2.3. Типи та моделі економічних систем
Розрахункова частина
Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку
Висновки
Література

ТЕМА 23.

СПОЖИВЧІ РИНКИ УКРАЇНИ

Вступ
Теоретична частина
Розділ 1. Теоретичні засади дослідження споживчого ринку
1.1. Суть попиту і фактори, що його визначають
1.2. Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають

- 1.3. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага
- 1.4. Види рівноваги та павутиноподібна модель рівноваги
- 1.5. Зміни ринкової рівноваги та ціни

Розділ 2. Аналіз стану споживчих ринків в Україні.

- 2.1. Аналіз цінової ситуації на споживчому ринку у ____ року
- 2.2. Ціни виробників промислової продукції
- 2.3. Розвиток регіональних ринків України Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки споживача

- 3.1. Визначення стану рівноваги споживача
- 3.2. Визначення змін у стані рівноваги зі зміною ціни одного з благ
- 3.3. Визначення змін у стані рівноваги зі зміною доходу споживача

Висновки

Література

ТЕМА 24.

СУТНІСТЬ ПОПИТУ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Економічна сутність попиту. Закон попиту та нецінові чинники, що впливають на попит

- 1.1. Попит як економічна категорія
 - 1.2. Проблема теоретичного дослідження попиту. Закон попиту
 - 1.2. Зміна попиту і його величини. Цінові і нецінові чинники попиту
- Розділ 2. Рівновага споживача та побудова кривої попиту за Маршалом

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку

Висновки

Література

ТЕМА 25.

ТЕОРІЯ РИНКОВОГО ПОПИТУ ТА ЕЛАСТИЧНОСТІ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Поняття попиту в ринковій економіці

- 1.1. Попит як економічна категорія

- 1.2. Проблема теоретичного дослідження попиту
- 1.2. Зміна попиту і його величини. Цінові і нецінові чинники попиту Розділ
- 2. Ринковий попит і еластичність.
 - 2.1. Поняття ринкового попиту
 - 2.2. Цінова еластичність попиту і її графічна інтерпретація
 - 2.3. Властивості і види еластичності попиту
 - 2.4. Концепція дугової еластичності
 - 2.5. Еластичність попиту за доходами
 - 2.6. Перехресна еластичність
- Розрахункова частина
- Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку
- Висновки
- Використана література

ТЕМА 26.

ТЕОРІЯ ФІРМИ

- Вступ
- Теоретична частина
- Розділ 1. Поняття фірми в економіці
 - 1.1. Фірма як економічний агент
 - 1.2. Процес виробництва. Ресурси і випуск
 - 1.3. Виробнича функція
 - 1.4. Заміщення факторів виробництва. Ефект масштабу
- Розділ 2. Місце вартості у діяльності фірми
 - 2.1. Економічна вартість і бухгалтерська вартість
 - 2.2. Виробництво і вартість; мінімізація вартості
 - 2.3. Вартість у короткостроковому періоді
 - 2.4. Вартість у довгостроковому періоді
- Розрахункова частина
- Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку
- Висновки
- Література

ТЕМА 27.

УРЯДОВА ПОЛІТИКА НА РИНКУ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІНИ, ДОТАЦІЙ, КВОТ, МИТА, ПОДАТКІВ І СУБСИДІЙ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Поняття державного регулювання

1.1. Необхідність державного втручання в економіку 1.2.

Відмінність між макро- і мікрорегулюванням

Розділ 2. Політика державного регулювання ринку

2.1. Урядова політика регулювання ціни

2.2. Урядова політика регулювання квоти і мита

2.3. Урядова політика регулювання податків

2.4. Урядова політика регулювання дотацій і субсидій

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку

Висновки

Література

ТЕМА 28.

ФІРМА В УМОВАХ ОЛІГОПОЛІЇ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Теоретичні аспекти існування ринку олігополій. Основні ознаки олігопольного ринку 1.1. Поняття олігополії

1.2. Жорсткість цін і ламана крива попиту

Розділ 2. Моделі поведінки фірм на ринку олігополії

2.1. Одночасні ігри

2.1.1. Політика встановлення рівня виробництва: модель дуополії Курно

2.1.2. Фірми, що встановлюють ціни: дуополія Бертрана

2.2. Послідовні ігри

2.2.1. Кількісний лідер: модель Штакельберга

2.2.2. Лідерство в цінах

2.3. Олігопольні утворення на ринках України

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми на досконало конкурентному ринку
Висновки
Література

ТЕМА 29.

ЦІНОВА ДИСКРИМІНАЦІЯ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Поняття цінової дискримінації. Мотиви і умови ефективності цінової дискримінації

Розділ 2. Типи цінової дискримінації

2.1. Досконала цінова дискримінація (перший тип дискримінації).

2.2. Цінова дискримінація залежно від об'єму покупки (другий тип дискримінації).

2.3. Цінова дискримінація по групах споживачів - розмежування ринків (третій тип дискримінації).

2.4. Експорт як метод цінової дискримінації третього типу Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми в умовах монополії

Висновки

Література

ТЕМА 30.

ЦІНОУТВОРЕННЯ В РІЗНИХ СИСТЕМАХ РИНКУ

(монополія, чиста монополія, конкуренція)

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Теоретичні засади ціноутворення в різних системах ринку

1.1. Особливості ціноутворення на конкурентному ринку

1.2. Особливості ціноутворення на монопольному ринку. Чиста (природна) монополія

1.2.1. Неповна конкуренція і монополія

1.2.2. Монополія і конкуренція

1.2.3. Максимізація прибутку; коротко- і довгострокова рівновага.

1.2.4. Монопольна влада. Цінова дискримінація

Розділ 2. Аналіз ціноутворення в різних системах ринку

2.1. Аналіз ціноутворення на конкурентному ринку в Україні (на прикладі ринку ____).

2.2. Аналіз ціноутворення на ринку природних монополій в Україні.

2.3. Аналіз ціноутворення на монопольному ринку в Україні Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми в умовах монополії

Висновки

Література

ТЕМА 31.

ЦІНОУТВОРЕННЯ В УМОВАХ МОНОПОЛІМУ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Досконала конкуренція. Недосконала конкуренція та її типи

Розділ 2. Основні риси монополії. Монополія і ціна

2.1. Монополія і конкуренція

2.2. Максимізація прибутку; коротко- і довгострокова рівновага

2.3. Монопольна влада. Цінова дискримінація

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми в умовах монополії

Висновки

Література

ТЕМА 32.

ЦІНОУТВОРЕННЯ В УМОВАХ НЕДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Вступ

Теоретична частина

Розділ 1. Основні риси монополії. Монополія і ціна

1.1. Монополія і конкуренція

1.2. Максимізація прибутку; коротко- і довгострокова рівновага

1.3. Монопольна влада. Цінова дискримінація

1.4. Моделі олігополістичного ціноутворення

1.5. Державне регулювання монопольного ринку

Розділ 2. Аналіз ціноутворення на ринку недосконалої конкуренції на ринках

2.1. Аналіз ціноутворення на ринку _____ в Україні в _____ році

2.2. Аналіз ціноутворення на ринку _____ України в _____ році Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми в умовах монополії

Висновки

Література

ТЕМА 33.

ЧИСТА МОНОПОЛІЯ

Вступ.

Теоретична частина

Розділ 1. Загальна характеристика чистої монополії

1.1. Характерні риси чистої монополії

1.2. Види чистої монополії

1.3. Показники монопольної влади

Розділ 2. Особливості ціноутворення на ринку чистої монополії

2.1. Види ціни та обсягів виробництва в коротко- та довгострокових періодах

2.2. Спосіб збільшення прибутку монополій. Цінова дискримінація

2.3. Державне регулювання ціноутворення природних монополій та наслідки монополізму

Розрахункова частина

Розділ 3. Моделювання поведінки фірми в умовах монополії

Висновки

Література

Методичні вказівки до виконання розрахункової частини:

Розділ 3. «Моделювання поведінки споживача»

Поведінка споживача досліджується на основі двопродуктової моделі.

Функція корисності має вигляд: $U = (X + Y)^{0.5}$.

Бюджетне обмеження споживача описується рівнянням: $I = P_X X + P_Y Y$.

Визначення стану рівноваги споживача

$$U = \frac{I}{2 \cdot P_X + P_Y}$$

Дослідження здійснюється за даними відповідного варіанту і передбачає:

- визначення стану рівноваги споживача (обчислення значення сукупної корисності, побудову функції корисності (кривої байдужості), бюджетної лінії;
- визначення графічно та аналітично точки рівноваги споживача і структури оптимального споживчого кошика;
- визначення змін у стані рівноваги зі зміною ціни одного з благ;
- побудову компенсуючої бюджетної лінії і за моделлю Хікса визначення графічно точки компенсуючої рівноваги та структури відповідного споживчого кошика;
- визначення графічно і ілюстрація величини ефекту заміни, ефекту доходу та загального ефекту;
- побудова кривої «ціна-споживання»;
- визначення змін у стані рівноваги зі зміною доходу споживача:
- побудова кривої „доход-споживання», графік змін в індивідуальному попиті на товар, графік кривих Енгеля для товарів X та Y і визначення характеру цих благ (нормальні чи нижчі).

Вихідні дані варіантів

Варіант №	Доход споживача (I), грн.	Ціна товару X (P _X), грн.	Ціна товару Y (P _Y), грн.	Зміни ціни товару X (ΔP _X), грн.	Зміни у доході споживача (ΔI), грн.
1	2	3	4	5	6
1	10	1	2	+1	+2
2	20	1	2	+2	-4
3	10	2	1	-1	-2
4	20	2	1	+3	+4
5	16	1	4	+3	-4
6	32	2	4	+6	-8

7	32	4	2	+4	-16
8	18	1	3	+2	-3
9	18	3	1	+3	-6
10	28	7	2	-5	-7
11	28	2	7	+5	-7
12	24	3	4	+1	+6
13	12	1	2	+2	+2
14	20	2	5	+3	-10
Варіант №	Доход споживача (I), грн.	Ціна товару X (PX), грн.	Ціна товару Y (PY), грн.	Зміни ціни товару X (ΔPX), грн.	Зміни у доході споживача (ΔI), грн.
1	2	3	4	5	6
15	20	5	2	-3	-10
16	15	3	5	+2	+5
17	15	5	3	-2	+5
18	30	3	5	+2	-10
19	30	5	3	-2	-10
20	18	3	9	+3	+9

Розділ 3. «Моделювання поведінки конкурентної фірми»

Оптимізація обсягів виробництва фірми

Конкурентна фірма у короткостроковому періоді збільшує обсяги виробництва від 0 до 10 одиниць продукції за певного рівня постійних і змінних витрат та певних ринкових цін, заданих даними варіанту роботи.

Обчислення витрат та економічних прибутків (збитків) фірми (грн.):

$$TR = P \cdot Q;$$

$$TC = FC + VC;$$

$$AFC = FC / Q;$$

$$AVC = VC / Q;$$

$$ATC = TC / Q;$$

$$MC = VC' / Q;$$

$$EP = TR - TC;$$

$$EP = (P - ATC) \cdot Q.$$

Таблиця 3.1

Витрати та економічні прибутки конкурентної фірми

Q	FC	VC	TC	AFC	AVC	ATC	MC	MR ₁	MR ₂	MR ₃	TR ₁	TR ₂	TR ₃	EP ₁₋₃
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
0														
1														
2														
:														
:														
:														
:														
:														
10														

Пропонування конкурентної фірми і галузі

Згідно з функцією галузевого попиту, заданою вихідними даними варіанту, необхідно визначити ціни, за якими можуть бути продані від 1 до 10 (тис.) одиниць продукції галузі, заповнити колонки 1-2 таблиці 3.2.

За графіком моделі MRMC необхідно визначити обсяги пропонування фірми за різних значень ціни та обсяги галузевого пропонування за умови, що в конкурентній галузі функціонують 1000 фірм з витратами, ідентичними витратам представленої у завданні 1 типової фірми. Заповнюємо колонки 3-4 таблиці 3.2.

Таблиця 3.2.

Пропонування конкурентної фірми і галузі

Ціна, (P)	Обсяг галузевого попиту (D), тис. од.	Обсяг пропонування фірми, од.	Обсяг галузевого пропонування (S), тис. од.
1	2	3	4

За даними таблиці 3.2. необхідно побудувати криві ринкового попиту і пропонування галузі. Визначити рівноважну ціну і рівноважний обсяг продукції галузі, визначити результат діяльності типової фірми галузі за рівноважною ринковою ціною та спрогнозувати динаміку галузі у довгостроковому періоді (розширення чи скорочення).

Вихідні дані варіантів

ВАРІАНТ 1.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	50	90	125	158	195	235	280	365	400	475

Постійні витрати = 65. Ринкові ціни: 58, 40, 35.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=110-8Q$.

ВАРІАНТ 2.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	31	54	71	91	114	149	200	265	345	440

Постійні витрати = 50. Ринкові ціни: 41, 30, 22.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=100-4Q$.

ВАРІАНТ 3.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	51	80	101	116	135	160	191	229	275	331

Постійні витрати = 50. Ринкові ціни: 48, 31, 24.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=100-6Q$.

ВАРІАНТ 4.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	32	56	74	94	118	148	188	237	296	365

Постійні витрати = 60. Ринкові ціни: 55, 29, 20.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=120-9Q$.

ВАРІАНТ 5.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	36	64	86	111	140	176	220	273	338	417

Постійні витрати = 70. Ринкові ціни: 50, 35, 28.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=130-10Q$.

ВАРІАНТ 6.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	66	90	107	114	127	146	177	226	299	402

Постійні витрати = 70. Ринкові ціни: 60, 30, 24

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=130-12Q$.

ВАРІАНТ 7.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	32	56	74	94	118	148	188	237	296	365

Постійні витрати = 60. Ринкові ціни: 55, 29, 20

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=160-12Q$.

ВАРІАНТ 8.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	68	108	143	173	208	248	293	348	413	488

Постійні витрати = 65. Ринкові ціни: 68, 45, 38.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=115-5Q$.

ВАРІАНТ 9.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	78	100	108	114	127	146	177	226	299	402

Постійні витрати = 70. Ринкові ціни: 52, 32, 25

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=120-6Q$.

ВАРІАНТ 10.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	47	72	89	100	115	135	164	199	241	293

Постійні витрати = 80. Ринкові ціни: 48, 30, 21.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=120-10Q$.

ВАРІАНТ 11.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	34	56	72	90	112	140	178	229	294	375

Постійні витрати = 85. Ринкові ціни: 55, 36, 20.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=150-10Q$.

ВАРІАНТ 12.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	70	107	130	147	160	180	211	261	331	433

Постійні витрати = 75. Ринкові ціни: 55, 35, 25

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=145-9Q$.

ВАРІАНТ 13.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	81	151	216	276	346	436	546	676	826	996

Постійні витрати = 100. Ринкові ціни: 115, 85, 69.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=190-9Q$.

ВАРІАНТ 14.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	30	52	68	88	113	145	185	232	290	358

Постійні витрати = 50. Ринкові ціни: 40, 28, 20.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=120-10Q$.

ВАРІАНТ 15.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	36	64	86	111	140	176	220	233	338	417

Постійні витрати = 70. Ринкові ціни: 55, 40, 32.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=180-9Q$.

ВАРІАНТ 16.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	32	56	74	94	118	148	188	237	296	365

Постійні витрати = 75. Ринкові ціни: 55, 35, 18.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=140-10Q$.

ВАРІАНТ 17.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	58	98	133	165	200	240	285	340	405	480

Постійні витрати = 45. Ринкові ціни: 60, 45, 35.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=150-12Q$.

ВАРІАНТ 18.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	78	100	108	114	127	146	177	226	299	402

Постійні витрати = 70. Ринкові ціни: 52, 32, 25.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=120-6Q$.

ВАРІАНТ 19.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	47	72	89	100	115	135	164	199	241	293

Постійні витрати = 80. Ринкові ціни: 48, 30, 21.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=120-10Q$.

ВАРІАНТ 20.

Обсяг випуску, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати, грн.	0	34	56	72	90	112	140	178	229	294	375

Постійні витрати = 85. Ринкові ціни: 55, 36, 20.

Функція ринкового (галузевого) попиту: $P=150-10Q$.

Розділ 3. «Моделювання поведінки монополії»

Конкурентна галузь, яка складається з 1000 фірм з ідентичними витратами, монополізується. Монополіст як єдиний продавець стикається з кривою ринкового (галузевого) попиту. Витрати простої монополії (з єдиною ціною) ідентичні витратам конкурентної галузі (*тис. грн.*).

Оптимізація вибору простої монополії

За даними Вашого варіанту щодо попиту на продукцію монополії, необхідно визначити величини сукупного і граничного виторгів та економічних прибутків фірми-монополіста (*тис.грн.*).

Таблиця 3.1.

Витрати та прибутки монополії

Q	P	TR _m	MR _m	MC	ATC	TC	EP _m	TR _{md}	EP _{md}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Визначення суспільних втрат від монополізації галузі

За графіком моделі MRMC необхідно визначити рівноважні обсяг випуску та ціну, які встановилися б на галузевому ринку за умов досконалої конкуренції; в порівнянні їх з ціною і обсягом випуску простої монополії, їх показує точка рівноваги на перетині кривих попиту і пропонування.

Необхідно визначити та проілюструвати графічно складові суспільних втрат від монополізації виробництва в галузі.

В умовах конкурентної рівноваги надлишки споживача і виробника максимальні. За умов монополії через менший обсяг випуску споживачі втрачають частину споживчого надлишку, яка відповідає площі *A*, через вищу ціну продукції вони втрачають частину споживчого надлишку.

Максимізація прибутку монополією з ціновою дискримінацією

Необхідно обчислити величину сукупного виторгу та економічного прибутку фірми-монополіста за умови здійснення нею політики цінової дискримінації I ступеня.

В моделі **TRTC** добудовуємо криву сукупного виторгу з дискримінацією **TR_{md}**.

Застосування політики цінової дискримінації I ступеня означає, що монополіст продає кожну тисячу одиниць продукції за іншою (максимальною) ціною. Готовність покупців платити певну ціну за певну кількість продукції

визначає крива ринкового попиту. Сукупний виторг монополії TR_{md} обчислюється як сума цін всіх проданих одиниць продукції.

За графіком моделі MRMC необхідно визначити обсяг виробництва монополії з ціновою дискримінацією I ступеня, зробити висновки щодо зміни суспільних втрат порівняно з простою монополією.

2. Обсяг і структура курсової роботи

Традиційно курсова робота складається із вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків (за необхідністю).

Обсяг курсової роботи повинен становити 42 - 45 сторінок формату A4 комп'ютерного тексту. Орієнтовний обсяг структурних складових тексту курсової роботи має складати:

- вступ – 1,5-2 стр;
- основна частина – 10-20 стр; - розрахункова частина – 10-20; - висновки – 1,5-2 стр.

Першим етапом роботи студента виступає добір й вивчення літературних джерел, складання бібліографії.

Методика опрацювання літератури залежить від характеру досліджуваної проблеми та від персональних особливостей студента. Насамперед доцільно ознайомитися з базовою літературою - підручниками, монографіями, науковими статтями в періодичних виданнях. Особливу увагу слід приділити періодичним виданням, в яких публікують аналітичну інформацію і результати наукових опрацювань. В Україні видається ряд періодичних видань, з якими повинен працювати студент в ході написання курсової роботи.

Колосальне значення має вивчення робіт видатних економістів-класиків економічної науки: А. Сміта, Д. Рікардо, М. Туган-Барановського, Дж. М. Кейнса, М. Фрідмена, Р. Солоу, Р. Лукаса, Г. Беккера, С. Кузнеця, Д. Самуельсона та інших.

Також необхідно ознайомитись з нормативними документами (указами Президента України, законами України, постановами Кабінету Міністрів України тощо) та відвідати наступні сайти: <http://www.ukrstat.gov.ua>; <http://www.rada.gov.ua>.

Послідовне вивчення літературних джерел є базисом для складання плану курсової роботи. План повинен включати: вступ, основну частину роботи

(логічно пов'язані між собою розділи), висновки, список використаної літератури та додатки (за необхідністю).

Курсова робота повинна мати логічну побудову.

У **Вступі** характеризують актуальність теми, дають оцінку новітніх досліджень з обраної проблеми з посиланням на літературні джерела, формулюють мету і завдання, об'єкт і методи дослідження, відображають структуру роботи (**Додаток А**). Студент має вказати на наукову та методологічну базу написання роботи, ступінь її опрацювання на сьогоденний момент.

Основна частина (теоретична) роботи поділяється на декілька розділів (як правило, три). Вони повинні бути логічно пов'язаними і мати відповідні висновки. Перший розділ безумовно присвячують теоретико-методологічним питанням з досліджуваної теми; другий – питанням аналізу досліджуваної проблеми; третій - обґрунтуванню висновків і пропозицій щодо вирішення проблеми, світовій практиці урахування проблем і перспектив розвитку економіки України з позицій теми дослідження.

В основній частині мають бути представлені графіки, таблиці із актуальним статистичним матеріалом, аналіз таблиць та графіків, власні висновки студента з приводу досліджуваної проблеми. Матеріал, сформульований в основній частині, повинен відображати авторське розуміння проблеми. Робота, в якій відсутні постановка і розв'язання наукових проблем, не відповідає основним вимогам до наукових робіт і повертається на доопрацювання.

У розрахунковій частині передбачено:

- виконання розрахунків,
- побудова відповідних графіків та надання короткої пояснювальної записки з описанням економічного змісту реакцій споживача чи фірми.

Моделювання поведінки споживачів і фірм здійснюється за загальними правилами мікроекономічного моделювання і включає три основних елементи: мету, обмеження та вибір рішення:

- мета споживача полягає у максимізації сукупної корисності набору благ, мета виробника – у максимізації суми економічного прибутку за певний період;
- обмеження – це всі обставини, які не дозволяють споживати і виробляти стільки, скільки забажається; для споживача обмеженнями виступають його дохід та ціни товарів, для фірми – продуктивність факторів виробництва, витрати виробництва, ціна готової продукції і попит на неї;
- вибір рішення полягає у досягненні мети за наявних обмежень; для споживача – це вибір оптимальної структури споживчого кошика; для фірми –

це вибір оптимального обсягу виробництва (або комбінації обсягу виробництва і ціни).

У висновках (Додаток Б) лаконічно узагальнюють результати дослідження. Тут розташовуються пропозиції, що показують, якою мірою здобуто мету дослідження і розв'язані завдання, поставлені у вступі. Висновки повинні бути розроблені таким чином, щоб відображати головний зміст роботи, а також положення, які були обрані автором на основі опрацювання наукового та практичного матеріалу. У висновках потрібно виділити авторську оцінку визначальних проблем курсової роботи.

3. Вимоги до оформлення курсової роботи

Написана курсова робота має бути правильно оформлена. Текст роботи треба розміщувати з одного боку аркушу.

Шрифт – Times New Roman. Розмір шрифту – 14 з виділенням полів: праве – 15 см; ліве – 2,5 см; верхнє і нижнє – 2 см; міжрядковий інтервал – 1,5; абзацний відступ 1 см. Вирівнювання тексту – по ширині листа. Нумерація починається із першої сторінки Змісту, на якій проставляється номер —2|| (у правому нижньому куті) та завершується останньою сторінкою додатків. Не допускається виділення поля будь-якими рамками.

При вживанні фактичного матеріалу варто дотримуватись певних правил, а саме:

- дані слід подавати в абсолютних (млн, грн, шт.) або відносних (%) показниках, в однакових одиницях виміру при їх порівнянні;

- для доведення відповідних закономірностей та тенденцій необхідно розглядати явища та показники в динаміці, що характеризують суть економічного процесу;

- для наочності цифрові дані можуть бути зведені у таблиці, діаграми або зображені графічно;

- статистичні дані мають бути достовірними.

Роботу комплектують у такій послідовності:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина (теоретична);
- розрахункова частина;
- висновки;

- додатки
- список використаних джерел.

На титульному листі вказуються: підпорядкованість і назва ВУЗу, факультет (інститут), кафедра, дисципліна, тема роботи, прізвище автора, група, прізвище керівника (**Додаток В**).

Відстань між назвою структурної частини та назвою підрозділу – один рядок. Відстань між заголовком і текстом також один рядок, між попереднім текстом і наступним заголовком – два рядки. Відстань між рядками заголовка приймають такою, як у тексті. Кожен розділ курсової роботи починається з нової сторінки.

В тексті допускаються загальноприйняті скорочення: рр. – роки; та ін. – та інші; і т.д. – і так далі; напр. – наприклад; грн – гривня; млн – мільйон; тис. – тисячі тощо. Допускається використання аббревіатури, попередньо привівши їх повне значення, наприклад, «Валовий внутрішній продукт (ВВП)». Аргументуючи особисту наукову позицію бажано виступати від першої особи у множині («ми вважаємо», «на наш погляд»), застосовувати знеособлені форми – «доцільно», «спостерігається», «пропонується», «досліджується» тощо. В тексті не використовувати виділення жирним шрифтом (окрім вступу, назв розділів, підрозділів та таблиць) і курсивом.

Таблицю розташовують після першого посилання на неї в тексті, а нумерують у розрізі розділів роботи: перша цифра – номер розділу, а друга – порядковий номер в цьому розділі. Наприклад, другий розділ перша таблиця: Таблиця 2.1 Назву наводять по центру рядка з великої літери (наприкінці назви крапку не ставлять). Якщо її неможливо розташувати на одній сторінці, то при переносі на другій сторінці над таблицею справа пишуть «Продовження табл. (назва)». На всі таблиці курсової роботи повинні бути посилання. Наприклад: «Як показано у табл. 2.1». Якщо до таблиці звертаються повторно, то пишуть: «див. табл. 2.1» (**Додаток Г**).

Рисунки розміщують після першого посилання на них в тексті або на наступній сторінці, якщо на попередній для нього місця замало. Назву вказують внизу рисунка по центру без крапки в кінці. Наприклад: Рис. 1.1. Назва..... Нумерація здійснюється послідовно за кожним розділом: 1.1; 1.2; 1.3 і т.д. Рисунок відділяють від подальшого тексту роботи вільним рядком. Доречно використовувати звороти типу: «... як це видно з рис. 1.2» та ін. Можливим є посилання на таблиці та ілюстрації у вигляді звороту в круглих дужках. Наприклад: (рис. 1.4), (табл. 2.3).

Формули, на які є посилання в тексті, нумеруються в границях розділу арабськими цифрами. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули, розмежованих крапкою (наприклад: 3.2), який

розташовують у правому полі на рівні нижнього рядка. Посилання на формулу по тексту вказують порядковим номером формули в роботі, наприклад: «у формулі (2.8)». Формула розташовується з нового рядка по центру, її номер на тому ж рядку з правого краю. Значення символів формули подається з нового рядка у тій послідовності, у якій вони йдуть у формулі. Наприклад:

$$\text{ЧВП} = \text{ВВП} - \text{А}, \quad (2.1)$$

де ЧВП – чистий внутрішній продукт;

ВВП – валовий внутрішній продукт; А

– амортизаційні відрахування.

Використана література (15– 20 джерел). Список джерел має суцільну нумерацію. Може розміщуватись за алфавітним порядком або за першою літерою прізвища автора. На всю наведену використану літературу в тексті обов'язково повинні бути посилання (вказується порядковий номер за списком використаної літератури в квадратних дужках, наприклад, [7]). Цитата оформлюється у відповідності з правилами передачі прямої мови, наприкінці ставиться номер використаного джерела та номер сторінки, де поміщена використана цитата, наприклад [7, с.15]. Оформлення списку використаних джерел повинно відповідати вимогам зразку Держстандарту (Додаток Д).

Додатки (таблиці, статистичні показники, діаграми, графіки, ілюстрації тощо). Розміщуються у порядку посилання на них в тексті курсової роботи, наприклад, Додаток А (додатків Ѓ,Є,І,Ї.Й,О,Ч,Ь – немає).

4. Порядок захисту курсової роботи

Підготовка та захист курсової роботи з економічної теорії – це, в першу чергу, набуття студентом потрібних знань та навичок щодо організації самостійної роботи, здатності до самоорганізації, а також використання здобутого досвіду в подальшому процесі написання дипломної роботи за обраною спеціальністю.

Процес підготовки до захисту курсової роботи та сам захист має чітку послідовність та складається декількох етапів.

Першим етапом є брошування курсової роботи та подання її на кафедру у термін, визначений викладачем-керівником (згідно програми курсу).

Другим етапом є отримання зауважень та рекомендацій від викладача-керівника після опрацювання ним курсової роботи та відповідна реакція на них з боку студента, у вигляді доопрацювання та усунення певних зауважень. Після того як студент здійснив доопрацювання та продемонстрував роботу вдруге викладачеві-керівнику, викладач приймає рішення щодо допущення її до захисту.

Третім етапом виступає захист курсової роботи. Він починається з прилюдної доповіді студента при навчальній групі про ключові результати дослідження (5 – 10 хвилин). Студент повинен сформулювати мету роботи, її актуальність, основний зміст та вміти обґрунтувати свої висновки і пропозиції.

На четвертому етапі студент має ґрунтовно і змістовно відповісти на запитання викладача з приводу теми курсової роботи, базових положень плану, ключових висновків, аргументації свої пропозицій, а також продемонструвати вміння аналізувати наведені статистичні дані, графіки та власні розрахунки (якщо вони є в роботі).

На п'ятому (заключному) етапі студент отримує оцінку за результатами захисту курсової роботи. Оцінка курсової роботи враховує:

1. Якість підготовки роботи (а саме, мова і стиль її написання, теоретичний рівень, ступінь розкриття теми, оформлення всіх структурних елементів роботи, а також посилань, рисунків, таблиць, схем, додатків).
2. Виступ студента на захисті (а саме, логічність побудови захисту, презентація роботи, глибина і правильність відповідей на запитання викладачкерівника).

Після проведення захисту курсової роботи викладач-керівник приймає рішення щодо оцінки роботи за національною системою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

«Відмінно» (А) робота заслуговує за умов ґрунтовного дослідження теоретичних джерел в рамках обраної теми, якісної обробки та аналізу статистичної інформації в динаміці, переконливої аргументації власної позиції з приводу досліджуваної проблеми, логічних висновків. А також наявності в роботі таблиць, схем, діаграм і графіків, що допомагають глибше розкрити суть та проаналізувати досліджувану проблему. Виступ студента на захисті має бути логічно побудованим та структурованим, а відповіді на запитання викладача – повними, вірними та впевненими.

«Добре» (В, С) заслуговують роботи, у яких проводилось дослідження різних поглядів економістів багатьох наукових шкіл, щодо обраної проблеми, але воно не було якісно систематизоване. При цьому студент намагався здійснити їх систематизацію, але не зміг сформулювати певні узагальнення, детально проаналізувати статистичний матеріал, визначити власну думку та аргументувати пропозиції щодо процесів, які синтезуються.

«Задовільно» (D,E) отримують студенти, у роботах яких зміст теми визначено у певній послідовності і виокремлено ключові теоретичні положення за обробленими літературними джерелами.

«Незадовільно» (FX, F) – оцінюються курсові роботи, які за змістом і оформленням не відповідають вимогам, а студент не опанував їх основні положення та висновки.

Також можливе виникнення ситуації, коли робота виконана й оформлена на досить високому рівні, однак виступ студента під час її захисту має ряд недоліків (помилки, не коректні або поверхневі відповіді на запитання). В такому випадку оцінка може бути суттєво знижена навіть за умов якісно виконаної курсової роботи.

Оцінка заноситься до залікової відомості та до залікової книжки студента. Студент, який не з'явився на захист або заробив оцінку «Незадовільно» при захисті курсової роботи, ліквідує дану заборгованість у встановленому порядку. Після захисту викладач-керівник передає на кафедру курсову роботу, де вона після відповідної реєстрації зберігається протягом 3-х років. Видача курсових робіт студентам забороняється.

Додатки

Додаток А

Структура вступу до курсової роботи

ВСТУП

Актуальність теми курсової роботи полягає в тому, що... (обґрунтувати теоретичну і практичну актуальність теми).

.....

Найбільш вагомі здобутки по темі курсової роботи висвітлюються в роботах таких економістів, як.

.....

Не дослідженими залишаються наступні проблеми:.....

Метою курсової роботи є.....

Об'єктом дослідження виступає.....

Курсова робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел.

У першому розділі характеризуються.....

У другому розділі аналізуються.....

Третій розділ присвячений аналізу.....

В процесі дослідження були використані наступні методи: бібліографічний (.....); абстрактно-логічний (.....); системного узагальнення (.....); аналізу та синтезу (.....); економіко-статистичний (.....); системного підходу.

Основними завданнями роботи є:

- ; -

-

Інформаційною базою дослідження слугували: матеріали Верховної Ради України, Державної служби статистики України, Головного управління статистики в Одеській області, науково-аналітичні матеріали (монографії, підручники, статті зарубіжних та вітчизняних вчених), Internet- ресурси, матеріали дискусій наукових конференцій, особисті спостереження та розрахунки автора та ін.

Додаток Б

Структура висновків до курсової роботи

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети й основних задач курсової роботи обґрунтовано.....

Таким чином, вивчивши теоретичні аспекти проблеми, зазначимо
що.....

Також в курсовій роботі був проведений аналіз.....

Слід звернути увагу на альтернативні оцінки представників провідних
економічних шкіл
на.....

З точки зору представників
.....

Концептуальні основи (*вказати досліджувану проблему*) зумовлюють
наступні висновки:.....

Світовий досвід дозволяє зробити наступні висновки.....

Проаналізувавши досвід інших країн, для України є
доцільним.....

Важливими напрямками удосконалення системи в Україні, на наш погляд, є
.....

Додаток В

Зразок оформлення титульної сторінки

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА
АРХІТЕКТУРИ**

Кафедра економіки та підприємництва

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Економічна теорія»

на тему: «Економічне зростання, його типи та моделі»

Виконав(ла):

студент (ка) групи _____

(Прізвище та ініціали)

номер залікової книжки _____

Керівник

(Прізвище та ініціали)

Курсова робота захищена „ ____ „ _____ 20 __ р.

Одеса – 2019

Додаток Г

Зразок оформлення таблиці

Таблиця 2.1 Динаміка зайнятості населення Одеської області

Роки	Усього зайнято, тис.	Наймані працівники підприємств, установ та організацій, тис.	У тому числі			
			промисловість		сільське, лісове та рибне господарство	
			тис.	відсотків до загальної кількості зайнятих	тис.	відсотків до загальної кількості зайнятих
2010	1044,5	642,3	78,2	7,5	47,9	4,6
2013	1064,5	576,7	71,9	6,8	32,2	3
2014	1009,4	554	70,3	7	32	3,2
2015	1016,2	549,7	65,1	6,4	29,7	2,9
2016	1000,6	533,6	63,4	6,3	30,7	3,1

Аналіз наведених цифрових матеріалів таблиці 2.1 показує,
що.....

Як показує порівняльний аналіз, кількість найманих працівників має стійку тенденцію до зменшення протягом досліджуваного періоду.....

Додаток Д

Зразок оформлення списку використаних джерел

Зразки опису самостійних видань (монографій, підручників, навчальних посібників і т. д.)

1 автор

1. Куркевич А. К. Пренатальна ехокардіографія в діагностиці критичних вроджених вад серця / за ред. І. М. Ємця. Київ, 2015. 180 с.

2. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / пер. з англ. Д. Бусько. Львів : Свічадо, 2015. 120 с.

2 автори

1. Кухта С. Й., Турчин Ю. В. Львівський професор стоматології К. П. Каліга (1785 – 1845). Львів : Галицька видавнича спілка, 2009. 80 с.

2. Сиволоб А. В., Афанасьєва К. С. Молекулярна організація хромосом : навч. посіб. Київ : ВПЦ “Київський ун-т”, 2014. 287 с.

3 автори

Шматенко О. П., Гончеренко Н. В., Гончаренко І. Ф. Психологія і деонтологія у фармації : навч. посіб. / за ред. О. П. Шматенка. Київ, 2015. 132 с.

4 автори

Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій / М. А. Андрейчин, О. Д. Крушельницький, В. С. Копча, І. В. Огороднічук. Тернопіль : Укрмедкнига, 2015. 320 с.

Більше 4-х авторів

Грип, гострі респіраторні захворювання та їх ускладнення : навч. посіб. / В. Л. Савицький, В. І. Трихліб, Г. В. Осьодло *та ін.+. Київ, 2016. 206 с.

Зразки опису частини видання (статті зі збірника, журналу, розділу з книги):

1 автор

Юзвенко Т. Ю. Зміни функціонального стану щитоподібної залози у хворих на цукровий діабет 2 типу з надмірною масою тіла // Ендокринна патологія у віковому аспекті : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Харків, 26-27 листоп. 2015 р.). Харків, 2015. С. 106–107.

2 автори

Гордієнко В. В., Косуба Р. Б. Вікові особливості екологічно обумовленого накопичення важких металів в органах інтактних лабораторних щурів // Клінічна та експериментальна патологія. 2016. Т. 15, № 3. С. 26–29.

3 автори

Бандрівський Ю. Л., Виноградова О. М., Бандрівська О. О. Комбінована індексна оцінка гігієни порожнини рота у хворих на генералізований пародонтит із різною груповою належністю крові // Клінічна та експериментальна патологія. 2016. Т. 15, № 3. С. 12–15.

4 автори

Гістологічне дослідження впливу збору антидіабетичного на тканини підшлункової залози щурів із цукровим діабетом, індукованим введенням дексаметазону / А. О. Савич, С. М. Марчишин, Н. М. Островський, Ю. Б. Лар'яновська // Фармацевтичний журнал. 2016. № 5. С. 92–100.

Більше 4-х авторів

Використання вобензиму в комплексному лікуванні хворих працездатного віку на цукровий діабет із гемофтальмом / С. О. Сокур, В. В. Жмурик, І. В. Семенюк *та ін.+ // Ендокринна патологія у віковому аспекті : матеріали наук.практ. конф. з міжнар. участю (м. Харків, 26–27 листоп. 2015 р.). Харків, 2015. С. 90.

Зразок опису електронного ресурсу:

Боброва В. І. Морфо-функціональні особливості формування атрофії слизової оболонки шлунка і дванадцятипалої кишки у дітей при хронічному гастродуоденіті // Международный журнал педиатрии, акушерства и гинекологии: електрон. версія журн. 2013. Т. 3, № 3. С. 40–45.

URL: <http://ijpog.org/downloads/6/6.pdf> (дата звернення: 15.02.2019).

Зразок опису закону, підзаконного акту

1. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон за станом на 01.11.2016. Голос України від 15.01.2016. № 6.

2. Положення про Міністерство юстиції України: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014. № 228. Офіційний вісник України від 15.07.2014. № 54. С. 88

Зразок опису багатотомного видання

Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т. відп. ред. Ю. Римаренко, Я Кондратьєв, В. Тацій та ін. Київ: Ін Юре. Т. 3. 1224 с.

Список рекомендованих джерел

1.Макконелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика / М.: Республика, 2002. 640 с.

2.Семюелсон Пол А., Вільям Д. Нордхауз Макроекономіка: перекл. з англ./ К.: Основи, 2005. – 512 с.

3.Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник. Книга 1 / За ред. С.Панчишина і П. Островерха. –Львів, Апріорі, 2017. 563 с.

4.Стренковська А.Ю. Економічна теорія: конспект лекцій / Одеса: ОДАБА, 2018. 80 с.

5.Решетило В. П., Егорова О.Ю., Можайкина Н.В. Институциональная стратегия государства в условиях трансформации социально-экономических систем // Scientific letters of Academic Society of Michal Baludansky / Slovakia, Koshice №3. 2013. Р. 154 – 158.

6.Євдокімова, О.М. Методичні вказівки до проведення семінарських занять з дисципліни "Мікроекономіка" : напряму 6.030504 "Економіка і підприємства", 0501"Економіка і підприємництво", 6.030601-"Менеджмент". ОКР -бакалавр. Форма навч. денна, заочна . — Одеса, 2015 .- 28 с.